

Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej w Sopocie na lata 2018 – 2020

Spis treści

I.	Wstęp	3
II.	Organizacja systemu wspierania rodzin oraz pieczy zastępczej.....	3
III.	Wspieranie rodziny w Sopocie na lata 2018 - 2020	4
1.	Zasoby i zagrożenia programu wspierania rodziny	4
1)	Zasoby programu wspierania rodziny:.....	4
2)	Zagrożenia systemu wspierania rodziny:.....	8
2.	Cele programu wspierania rodziny.....	8
3.	Planowany budżet programu wspierania rodziny.....	14
IV.	Rozwój rodzinnej pieczy zastępczej w Sopocie na lata 2018 – 2020	14
1.	Rodzinna piecza zastępcza	14
2.	Zasoby i zagrożenia rodzinnej pieczy zastępczej	16
1)	Zasoby rodzinnej pieczy zastępczej:	16
2)	Zagrożenia dla realizacji zadań rodzinnej pieczy zastępczej:.....	17
3.	Cele programu rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej	18
4.	Planowany budżet programu rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej.....	22
V.	Rozwój instytucjonalnej pieczy zastępczej na lata 2018 – 2020.....	23
1.	Instytucjonalna piecza zastępcza	23
2.	Zasoby i zagrożenia instytucjonalnej pieczy zastępczej.....	24
1)	Zasoby instytucjonalnej pieczy zastępczej - Dom Dziecka „Na Wzgórzu” :.....	24
2)	Zagrożenia dla realizacji zadań instytucjonalnej pieczy zastępczej:.....	25
3.	Cele i rezultaty programu rozwoju instytucjonalnej pieczy zastępczej na lata 2018 – 2020	26
4.	Planowany budżet programu rozwoju instytucjonalnej pieczy zastępczej	27
VI.	Usamodzielnianie wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej	28
VII.	Monitoring i ewaluacja programu	29
VIII.	Podsumowanie	30

I. Wstęp

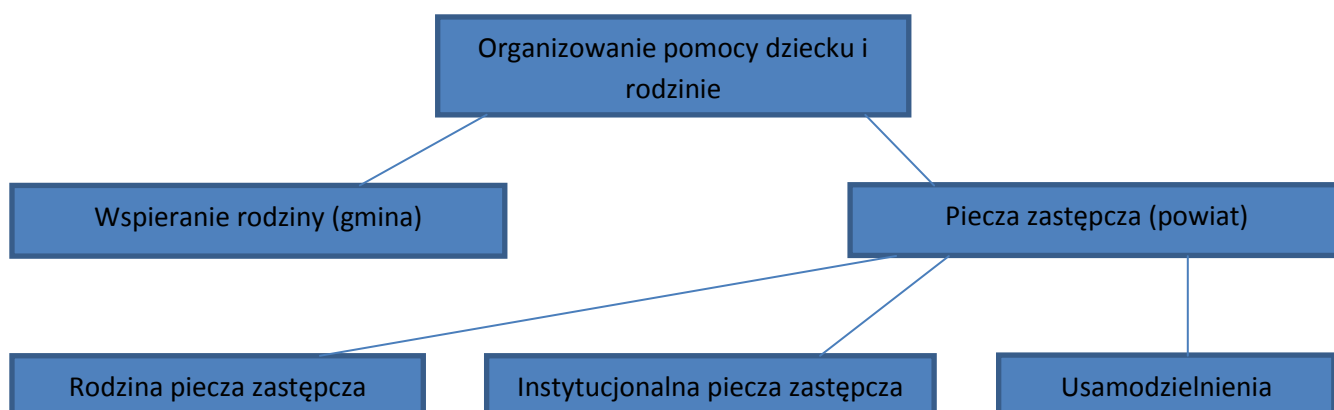
Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej w Sopocie na lata 2018-2020 opracowany został w oparciu o założenia Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, na podstawie:

- **art. 176 ust. 1** – „opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny”,
- **art. 180 ust. 1** – „opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych”.

Zapisy przytoczonej wyżej Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej realizuje Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (MOPS). Jest on jednostką organizacyjną Miasta Sopotu utworzoną przez Radę Miasta Sopotu, finansowaną w formie jednostki budżetowej i nie posiadającą osobowości prawnej. MOPS działa w granicach administracyjnych Miasta Sopotu, a nadzór sprawuje Prezydent Miasta Sopotu.

Program uwzględnia lokalne uwarunkowania i nakreśla kierunki działań w perspektywie trzyletniej oraz zawiera cele w zakresie wspierania rodziny w jej opiekuńczo wychowawczej roli względem dzieci i w zakresie rozwoju rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.

II. Organizacja systemu wspierania rodzin oraz pieczy zastępczej

III. Wspieranie rodziny w Sopocie na lata 2018 - 2020

1. Zasoby i zagrożenia programu wspierania rodziny

1) Zasoby programu wspierania rodziny:

Wsparcie dziecka i rodziny w środowisku opiera się na prowadzonej z rodziną pracy socjalnej, w którą wplatane są inne wzmacniające i wspierające formy pomocy. Pracownik socjalny korzysta w swojej pracy z takich instrumentów jak: poradnictwo specjalistyczne, wsparcie asystenta rodziny, zapewnienie opieki dzieciom w placówce wsparcia dziennego, aktywizacja społeczno-zawodowa w Centrum Integracji Społecznej, zespoły interdyscyplinarne, monitoring środowisk wielodysfunkcyjnych w godzinach popołudniowych, animacji środowiska lokalnego.

Praca z rodzinami naturalnymi prowadzona jest przez pracowników Działu Pracy Socjalnej Sekcji ds. Rodzin. Liczbę rodzin korzystających ze wsparcia MOPS w Sopocie, w tym ilość rodzin niewydolnych w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego objętych wsparciem asystenta, przedstawia tabela poniżej.

Tabela nr 1: Liczba rodzin korzystających ze wsparcia MOPS w Sopocie

Rok	2015	2016	2017
Liczba środowisk korzystających z pomocy	1388	1331	1281
W tym liczba rodzin (z dziećmi) Korzystających z pomocy	168	175	176
W tym rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny z uwagi na niewydolność w prowadzeniu gospodarstwa domowego i w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	34	35	40

W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Sopocie od 2006 r. istnieje możliwość wsparcia w formie Asystenta rodziny. Początkowo wsparcie Asystenta Rodziny było realizowane w ramach projektu którego celem było wyrównanie umiejętności społecznych niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania rodziny. Projekt adresowany był do rodzin niewydolnych w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego zamieszkujących w Sopocie. Dzięki realizacji projektu „asystent rodziny” od 2006 roku pracownicy podejmujący tę formę pracy z rodziną byli dobrze przygotowani do zmian w systemie wspierania rodziny, gdyż od 2012 roku Asystent rodziny funkcjonuje w systemie pomocy społecznej, w oparciu o Ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Zgodnie z cytowaną ustawą Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sopocie zatrudnia 3 asystentów rodzin w wymiarze pełnego etatu. Rola Asystenta Rodziny jest znana kuratorom, pedagogom, którzy na co dzień pracują z rodzinami dysfunkcyjnymi.

Mimo działań podejmowanych przez pracownika socjalnego i asystenta rodziny część dzieci wymaga zapewnienia opieki w pieczy zastępczej. Przyczyny są bardzo różne, np.: niepełnoletność rodziców biologicznych, śmierć rodziców/opiekunów, zaniedbania opiekuńczo wychowawcze wynikające z braku odpowiednich wzorców rodzinnych, zaburzeń psychicznych, uzależnień.

Poniższa tabela przedstawia ilość dzieci, którym w danych latach, zgodnie z postanowieniem sądu zapewniono opiekę w pieczy zastępczej.

Tabela nr 2: Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej

Rok	2015		2016		2017	
	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci
Wyszczególnienie:						
Dzieci umieszczone w pieczy zastępczej	4	7	9	12	6	7
W tym dzieci z rodzin objętych pomocą MOPS	3	6	8	10	4	5

Pracownicy socjalni Działu Pracy Socjalnej Sekcji ds. Rodzin prowadzą również pracę z rodzinami biologicznymi celem umożliwienia powrotu dziecka do rodziny i przygotowania jej do pełnienia swojej podstawowej funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Praca ta oparta jest na wsparciu asystenta rodziny, który w ramach swoich zadań i możliwości mobilizuje i wspiera rodziców biologicznych do podjęcia wszelkich niezbędnych kroków poprawiających ich umiejętności wychowawcze. Liczba rodzin korzystających z tego typu wsparcia MOPS w Sopocie utrzymuje się na stałym poziomie, praca wymaga od asystenta rodziny, a także pracownika socjalnego, szczególnych umiejętności, ponieważ niejednokrotnie rodziny biologiczne nie są zainteresowane podjęciem tego typu pracy i zmianą swojej sytuacji, a także ponownym przejęciem roli opiekuńczo-wychowawczej. Praca z rodziną biologiczną wymaga długiego procesu i podjęcia przez rodzinę dużego wysiłku - należy tu podkreślić wyjątkową rolę asystenta rodziny – wspierającą i mobilizującą rodzinę, która niejednokrotnie w trakcie procesu i pracy nad sobą przeżywa dodatkowe trudności. Asystent rodziny w procesie tym często wykorzystuje wsparcie psychologów oraz instytucji np. Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej prowadzącej m.in. „Szkółę dla Rodziców”.

Pracownicy socjalni oraz asystenci rodziny prowadzą również pracę interdyscyplinarną mającą na celu kompleksowe wsparcie rodzin przez wszystkie instytucje mające w zainteresowaniu swojego działania rodzinę – specjaliści z poszczególnych instytucji wspólnie analizują oraz opracowują plany i kierunki pracy z rodziną.

Pracownicy socjalni w swoich działaniach prowadzonych na rzecz rodzin byli wspierani przez Stowarzyszenie „Po_moc”, które od 2009 r. do 2016 r. realizowało projekt dotowany z Urzędu Miasta Sopotu „Bezpieczna rodzina”. W 2017 r. zadania te przejął Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sopocie, a realizują go pracownicy Ośrodka kontynuując założenia projektów z lat poprzednich.

W ramach wspomnianych działań monitorowane są środowiska wymagające ciągłego nadzoru, wskazywane przez pracowników MOPS w Sopocie. Szczególne znaczenie ma fakt, iż wejścia w środowisko odbywają się poza godzinami pracy MOPS-u, a także w soboty.

Dzięki tej współpracy znacznie poprawiła się diagnoza w środowiskach. Umożliwia to kierowanie odpowiednich działań adresowanych do konkretnej rodziny.

W poprzednich latach projektem objęto następującą liczbę rodzin:

Tabela nr 3: Liczba środowisk zgłoszona do monitoringu

Rok	2015	2016	2017
Liczba środowisk zgłoszonych do monitoringu	80	76	30*

*niższa liczba środowisk zgłoszonych do monitoringu wynika z krótszego okresu realizacji projektu

Systemowa pomoc rodzinie możliwa jest również dzięki wsparciu działających na terenie Sopotu placówek wsparcia dziennego tj. ognisko wychowawczego prowadzonego przez Stowarzyszenie Sopocki Dom oraz Młodzieżowej Placówki Wychowawczej Caritas . Z zajęć organizowanych w placówce wsparcia dziennego korzystało w następujących latach:

Tabela nr 4: Liczba dzieci korzystająca z zajęć w placówkach wsparcia dziennego

Rok	2015	2016	2017
Liczba dzieci korzystających z zajęć	54	41	47

Dodatkowo zgodnie z szerokorozumianą współpracą MOPS ze Stowarzyszeniem „Sopocki Dom” dzieci skorzystały z wypoczynku w postaci: zimowisk, kolonii letnich.

W systemie pomocy dziecku i rodzinie dużą rolę pełni również **Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Sopocie** - publiczna placówka oświatowa prowadzona przez Powiat Sopot. W Poradni pracują psycholodzy, pedagodzy, logopedzi i doradca zawodowy. Na potrzeby Zespołu Orzekającego Poradni konsultację prowadzi lekarz psychiatra dziecięcy i młodzieżowy. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w ramach programów psychoterapeutycznych prowadziła zajęcia „Szkoła dla Rodziców”.

Pracownicy Sekcji ds. Rodzin z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sopocie prócz podstawowych działań wynikających z Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej realizuje również działania środowiskowe m.in. Grupy Edukacyjne „Kulinaria”, festyny, półkolonie letnie i zimowe, organizuje obozy letnie dla dzieci, zabawę choinkową, zabawy środowiskowe tj. Rejs po Zatoce Gdańskiej jachtem „Alf”. Rola w realizacji tych działań przypada wykwalifikowanym pracownikom socjalnym oraz asystentom rodziny, których zadaniem jest docieranie do osób i środowisk najbardziej zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz we współpracy z innymi służbami i partnerami podejmowanie działań aktywizujących.

Do prowadzenia skutecznych działań z zakresu aktywności lokalnej niezbędne są instrumenty takie jak:

- a) organizacja i finansowanie usług wspierających animację lokalną, np. animator lokalny, lider klubu integracji społecznej, streetworker,
- b) organizacja wolontariatu,
- c) organizacja i finansowanie uczestnictwa w grupach i klubach samopomocowych, w tym kosztów osoby prowadzącej klub lub grupę,
- d) działania środowiskowe, kierowane do całej społeczności, w tym inicjatywy integracyjne obejmujące: – edukację społeczną i obywatelską, w tym organizowanie spotkań, konsultacji, działań edukacyjnych i debat społecznych dla mieszkańców – organizowanie i inspirowanie udziału mieszkańców w imprezach i spotkaniach, w szczególności o charakterze integracyjnym, edukacyjnym, kulturalnym, sportowym, ekologicznym czy turystycznym.

Wprowadzenie powyższych instrumentów aktywności lokalnej na stałe do sopockiego systemu wspierania rodziny z pewnością wydatnie przyczyniłoby się do poprawy rezultatów osiągniętych w pracy z rodzinami zagrożonymi wykluczeniem społecznym. Na szczególną uwagę zasługuje w tym zestawieniu rola animacji środowiska lokalnego, która mogłaby być realizowana poprzez zatrudnienie animatora/streetworkera dedykowanego do pracy z dziećmi.

Jednym z najważniejszych zasobów w systemie wspierania rodziny i rodzinnej pieczy zastępczej jest **współpraca z lokalnymi podmiotami**. Wśród organizacji dotychczas działających aktywnie na rzecz wsparcia rodzin i dzieci są:

1. Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Sopocie,
2. Młodzieżowy Dom Kultury w Sopocie,
3. Biblioteka Sopocka - Miniteka,
4. Liceum Ogólnokształcące nr 2 w Sopocie,
5. Akademia Tenisowa w Sopocie,
6. Kąpielisko Morskie Sopot,
7. Opera Leśna Sopot,
8. Sopocki Jacht Szkoleniowy „Alf”,
9. Stowarzyszenie „Sopocki Dom”,
10. Młodzieżowa Placówka Wychowawcza Caritas Archidiecezji Gdańskiej,
11. Sopockie Centrum Organizacji Pozarządowych i Wolontariatu przy Stowarzyszeniu Na Drodze Ekspresji,
12. Centrum Integracji Społecznej w Sopocie,
13. Fundacja Profilaktyki i Promocji Zdrowia Meander,
14. Stowarzyszenie Rozwoju Zawodowego i Osobistego „Zielona Myśl”,
15. Fundacja Święty Pankracy,
16. Stowarzyszenie WIOSNA w ramach projektu „Szlachetna Paczka”,

17. Hotel Mera Spa w Sopocie,
18. Delikatesy Mrozińscy,
19. Sklep Spożywczy „Oliwka”.
20. Prywatny sponsor, który przekazał paczki świąteczne dla rodzin objętych wsparciem tutejszego Ośrodka

Należy zaznaczyć, że katalog wymienionych podmiotów lokalnych nie jest katalogiem zamkniętym a realizatorzy Programu są otwarci na współpracę z wszystkimi organizacjami pozarządowymi i instytucjami lokalnymi.

2) Zagrożenia systemu wspierania rodziny:

Zagrożenia wynikające z:

- niewystarczającej ilości pracowników socjalnych do pracy z rodziną oraz brak odpowiednich warunków lokalowych do pracy z rodziną,
- zmian np. wprowadzania nowych przepisów i ustaw, co skutkuje zwiększeniem obowiązków i wykonywanych zadań przez pracowników,
- ograniczonej liczby ofert specjalistycznych usług w obszarze zdrowia psychicznego (w tym psychotraumatolog dziecięcy, psychiatra)
- braku zatrudnienia animatora środowiska lokalnego,
- niewystarczającego systemu szkoleń specjalistycznych pracowników w świetle stale zmieniających się przepisów i standardów pracy z rodziną.

2. Cele programu wspierania rodziny

Założenia programu wspierania rodziny

Misją niniejszego programu jest zapewnienie rodzinom i ich dzieciom na terenie Sopotu wielowymiarowego i zintegrowanego systemu wsparcia, szczególnie w sytuacjach kryzysu i w obliczu trudności życiowych.

Cel główny:

Skuteczne wspieranie rodzin w wypełnianiu ich funkcji opiekuńczo-wychowawczej i zapobieganie umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej, a także praca z rodzicami biologicznymi dzieci, które zostały umieszczone w pieczy zastępczej, ukierunkowana na powrót dzieci do rodziny biologicznej.

Cele szczegółowe programu wsparcia rodzin:

1. Edukowanie i wczesne interweniowanie w rodzinach przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
2. Rozwijanie środowiskowych form pomocy rodzinie.
3. Zapewnienie dzieciom z terenu Sopotu opieki, która gwarantowałaby zaspokojenie ich potrzeb psychofizycznych i właściwe warunki do prawidłowego rozwoju.
4. Prowadzenie działań profilaktycznych i edukacyjnych na terenie Sopotu.
5. Prowadzenie działań zmierzających do wzmocnienia rodzin i ograniczenia wykluczenia społecznego
6. Doskonalenie kadr pracujących z rodzinami wymagającymi wsparcia

Cel szczegółowy 1:

Edukowanie i wczesne interweniowanie w rodzinach przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Cel szczegółowy 1			
Edukowanie i wczesne interweniowanie w rodzinach przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.			
Lp.	Zadanie	Podmiot realizujący	Wskaźnik/miernik
1.	Koordynowanie oraz integracja współpracy lokalnych instytucji i organizacji pozarządowych działających na rzecz wspierania rodziny i pieczy zastępczej, w tym stworzenie zakładki na stronie MOPS w Sopocie zbierającej informacje o ofercie wsparcia rodziny.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sopocie Sopockie Centrum Organizacji Pozarządowych i Wolontariatu	Liczba instytucji; Liczba spotkań instytucji i organizacji pozarządowych; Liczba podjętych wspólnych inicjatyw Liczba instytucji i organizacji, które przekazały informacje do zamieszczenia na stronie www/zakładce (aktualizowane raz w roku; do końca I kwartału roku)
2.	Poradnictwo specjalistyczne (rodzinne, psychologiczne, prawne)	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sopocie (w tym Punkt Interwencji Kryzysowej), Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Sopocie, Punkt Diagnostyczno-Konsultacyjny w Sopocie, placówki wsparcia dziennego	Liczba osób; Liczba konsultacji z podziałem na rodzaj udzielonego wsparcia;

3.	Umożliwienie skorzystania z mediacji	Caritas Archidiecezji Gdańskiej	Liczba osób; Liczba spotkań mediacyjnych
4.	Rozpoznawanie i profesjonalna ocena zagrożeń dobra dziecka, wzmocnienie roli i funkcji rodziny	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sopocie (w tym Punkt Interwencji Kryzysowej), placówki oświatowe na terenie gminy, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Sopocie, Punkt Diagnostyczno-Konsultacyjny w Sopocie, organizacje pozarządowe	Liczba rodzin;
5.	Prowadzenie działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sopocie (w tym Punkt Interwencji Kryzysowej), Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Sopocie, Punkt Diagnostyczno-Konsultacyjny w Sopocie	Liczba rodzin;
6.	Organizowanie spotkań w ramach „Szkoły dla Rodziców”	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Sopocie	Liczba rodzin; Liczba spotkań;

Cel Szczegółowy 2:

Rozwijanie środowiskowych form pomocy rodzinie.

Lp.	Zadanie	Podmiot realizujący	Wskaźnik/miernik
1.	Tworzenie i prowadzenie grup wsparcia oraz grup edukacyjnych które miałyby na celu podniesienie kompetencji wychowawczych i opiekuńczych rodzin dysfunkcyjnych	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sopocie, organizacje pozarządowe	Liczba grup / osób; Liczba osób, które podniosły swoje kompetencje;
2.	Organizowanie różnorodnych zajęć i imprez okolicznościowych dla dzieci z rodzin wymagających wsparcia,	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sopocie, placówki oświatowe na terenie gminy, organizacje pozarządowe	Liczba zajęć / liczba osób uczestniczących
3.	Warsztaty edukacyjne adresowane do dzieci i młodzieży	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sopocie, placówki oświatowe na terenie gminy, organizacje pozarządowe	Liczba warsztatów; Liczba osób;
4.	Organizacja środowiska lokalnego m.in. praca podwórkowa, organizacja eventów	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Młodzieżowy Dom Kultury w Sopocie, placówki oświatowe na terenie gminy, organizacje pozarządowe, „Domy	Liczba wydarzeń / liczba osób uczestniczących Liczba animatorów

	okolicznościowych, festyny – wzmacniających rodziny z dziećmi w zakresie edukacji dotyczącej pielęgnacji więzi rodzinnych, nauki kreatywnego spędzania czasu i budowania relacji między rodzicami a dziećmi, animacja lokalna (w tym animator lokalny/streetworker/lider integracji społecznej), grupy i kluby samopomocowe	Sąsiedzkie”	lokalnych/streetworkerów/liderów integracji społecznej
5.	Organizowanie zajęć rozwijających różnorakie zainteresowania	Młodzieżowy Dom Kultury w Sopocie, Sopoteka w Sopocie, Biblioteka Sopotcka w tym Sopoteka, organizacje pozarządowe	Liczba zajęć / liczba osób uczestniczących
6.	Działania środowiskowe kierowane do całej społeczności lokalnej, w tym inicjatywy integracyjne dla rodzin z dziećmi obejmujące edukację społeczną i obywatelską (np. spotkania, konsultacje, debaty społeczne dla mieszkańców, działania edukacyjne, kulturalne, sportowe, ekologiczne czy turystyczne)	Placówki oświatowe, Młodzieżowy Dom Kultury, „Domy Sąsiedzkie”, organizacje pozarządowe	Ilość wydarzeń; Ilość osób;

Cel szczegółowy 3:

Zapewnienie dzieciom z terenu Sopotu opieki, która gwarantowałaby zaspokojenie ich potrzeb psychofizycznych i właściwe warunki do prawidłowego rozwoju.

Lp.	Zadanie	Podmiot realizujący	Wskaźnik/miernik
1.	Organizowanie zajęć opiekuńczo-wychowawczych	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sopocie, Urząd Miasta Sopotu, placówki oświatowe,	Liczba osób

		organizacje pozarządowe	
--	--	----------------------------	--

Cel szczegółowy 4: Prowadzenie w placówkach oświatowych działań profilaktycznych i edukacyjnych na terenie Sopotu.			
Lp.	Zadanie	Podmiot realizujący	Wskaźnik/miernik
1.	Działania profilaktyczne ukierunkowane na dzieci i młodzież - profilaktyka zachowań ryzykownych i kształtowanie wrażliwości społecznej	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sopocie	Liczba spotkań
2	Opracowanie i realizacja zajęć edukacyjnych kierowanych do osób dotkniętych przemocą w rodzinie – prawna, psychologiczna	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sopocie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Sopocie, Ośrodek Promocji Zdrowia i Profilaktyki Uzależnień w Sopocie	Liczba spotkań

Cel szczegółowy 5: Prowadzenie działań zmierzających do wzmocnienia rodzin i ograniczenia wykluczenia społecznego			
Lp.	Zadanie	Podmiot realizujący	Wskaźnik/miernik
1.	Organizacja usługi asystenta rodziny, w tym realizacja założeń ustaw – „Za życiem”, „Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej”	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sopocie	Liczba rodzin / osób
2.	Wsparcie materialne rodzin, w tym zapewnienie dożywiania dzieci i młodzieży	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sopocie	Liczba rodzin
3.	Organizacja wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci i młodzieży w czasie wolnym z rodzin wymagających wsparcia	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sopocie, Młodzieżowy Dom Kultury w Sopocie, organizacje pozarządowe	Liczba osób
4.	Prowadzenie działań z zakresu aktywizacji zawodowej i integracji społecznej osób bezrobotnych i wykluczonych społecznie	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sopocie, Powiatowy Urząd Pracy w Gdyni, Centrum Integracji Społecznej w Sopocie,	Liczba osób

		organizacje pozarządowe	
5.	Organizowanie i rozwój wolontariatu pomocowego	Sopockie Centrum Organizacji Pozarządowych Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,	Liczba dzieci/młodzieży; Liczba rodzin; Liczba wolontariuszy;
6.	Świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla rodzin z dziećmi	Organizacja pozarządowa	Liczba rodzin / liczba dzieci
7.	Prowadzenie działań profilaktycznych ukierunkowanych na wzrost świadomości zagrożeń, zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sopocie, Straż Miejska w Sopocie, Komenda Miejska Policji w Sopocie	Liczba osób
8.	Monitoring rodzin wielodysfunkcyjnych w godzinach wieczornych	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sopocie	Liczba rodzin / osób
9.	Zapewnienie wsparcia specjalistów w zakresie wspierania rodziny w formie poradnictwa prawnego, psychologicznego, pedagogicznego, w formie terapii oraz porad lekarskich m.in. lekarza psychiatry	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sopocie	Liczba rodzin / osób
10	Prowadzenie pogłębionej pracy socjalnej z rodzicami biologicznymi celem umożliwienia powrotu dziecka do rodziny	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sopocie	Liczba rodzin / osób

Cel szczegółowy 6:

Doskonalenie kadr pracujących z rodzinami naturalnymi i biologicznymi, wymagającymi wsparcia

Lp.	Zadanie	Podmiot realizujący	Wskaźnik/miernik
1.	Organizowanie szkoleń oraz dofinansowania do doskonalenia zawodowego pracowników socjalnych, asystentów rodziny, psychologów	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sopocie	Liczba szkoleń / liczb osób
2.	Zapewnienie wsparcia dla kadr pracujących z rodzinami w postaci konsultacji oraz superwizji	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sopocie	Liczba spotkań / liczba osób

3. Planowany budżet programu wspierania rodziny.

Lp.	ROZDZIAŁ	LATA		
		2018	2019	2020
	Dział 855 - Rozdział 85504			
1.	§ 4210, 4300 – tworzenie i prowadzenie grup wsparcia – zakup usług pozostałych	7100,-	7 800,-	8000,-
2.	§ 2360 – organizowanie zajęć opiekuńczo-wychowawczych	210 000,-	250 000,-	270 000,-
3.	§ 4010, 4110, 4120, 4040 – koszty wynagrodzenia + koszty pracodawcy organizacji usługi asystenta rodziny	168 000,-	173 100,-	178 200,-
Ogółem	Rozdział 85504	385 100,-	430 900,-	456 200,-
	Dział 852 - Rozdział 85214, 85230i 85295			
1.	Rozdział 85230 §3110- świadczenia społeczne („Pomoc państwa w zakresie dożywiania”)	15 000,-	15 000,-	15 000,-
2.	Rozdział 85214 §3110 – świadczenia społecznej (organizacja wypoczynku letniego dzieci i młodzieży)	15 000,-	15 000,-	20 000,-
3.	Rozdział 85295 § 4170 – monitoring rodzin wielodysfunkcyjnych	10 800,-	12 000,-	14 000,-
Ogółem	Dział 852	40 800,-	42 000,-	49 000,-
Ogółem	Dział 855 i 852	425 900,	472 900,	505 200,

Program będzie finansowany ze środków własnych z budżetu Miasta Sopotu. Przewiduje się również wzorem lat ubiegłych aplikowanie o środki ze źródeł zewnętrznych m.in. MRPiPS.

IV. Rozwój rodzinnej pieczy zastępczej w Sopocie na lata 2018 – 2020

1. Rodzinna piecza zastępcza

Organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej w Sopocie jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (MOPS), którą realizuje Dział Pieczy Zastępczej (DPZ). Podstawą do wykonywania zadań DPZ jest Ustawa

z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

MOPS w Sopocie powołuje koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, którzy realizują zadania wynikające z wyżej wymienionej Ustawy.

Jednym z zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej jest pozyskiwanie kandydatów do pełnienia roli rodziców zastępczych. W latach 2015 – 2017 zrealizowane były wszystkie postanowienia sądu bez zbędnej zwłoki, pomimo iż proces pozyskiwania kandydatów do pełnienia roli rodziny zastępczej jest coraz trudniejszy.

Liczba rodzin zastępczych w podziale na poszczególne typy rodzin na przestrzeni ostatnich lat utrzymuje się na podobnym poziomie.

Tabela nr 5: Stan rodzin zastępczych na przestrzeni lat 2015 – 2017

Lp.	TYP RODZIN	LICZBA RODZIN ZASTĘPCZYCH		
		2015	2016	2017
1.	Spokrewnione	26	24	22
2.	Niezawodowe	3	4	4
3.	Zawodowe	12	11	11*
4.	Spokrewnione w innym powiecie	7	6	6
5.	Niezawodowe w innym powiecie	4	4	3
6.	Zawodowa innego powiatu	-	-	1
OGÓŁEM		52	49	47

* z tego 2 rodziny zastępcze zawodowe zamieszkują w Sopocie

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej pomagają i wspierają rodziny wykazane w Tabeli nr 5 w wierszach 1-3. Natomiast rodziny wykazane w Tabeli nr 5 w wierszach 4-6, zamieszkują poza Sopotem, nie podlegają pod koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej z Sopotu, objęte są opieką powiatu właściwego ze względu na miejsce zamieszkania. Pomoc finansowa dla tych rodzin jest refundowana przez MOPS w Sopocie.

Tabela nr 6: Liczba wszystkich dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych w latach 2015 – 2017

Lp.	TYP RODZIN	LICZBA DZIECI W RODZINACH ZASTĘPCZYCH		
		2015	2016	2017
1.	Spokrewnione	32	31	26
2.	Niezawodowe	3	4	4
3.	Zawodowe	16	20	20*
4.	Spokrewnione w innym powiecie	9	9	9
5.	Niezawodowe w innym powiecie	4	5	4

6.	Zawodowa innego powiatu	-	-	1
OGÓŁEM		64	69	64

* z tego 3 dzieci w 2 rodzinach zamieszkuje w Sopocie

Tabela nr 7: Liczba dzieci, które opuściły rodzinną pieczę zastępczą, w latach 2015 -2017, dane dotyczą tabeli nr 6. – dzieci do 18 r.ż.

Odeszły do:	2015	2016	2017
Rodziny biologicznej	7	7	2
Adopcji	0	1	4
Ogółem	7	8	6

Postanowieniem Sądu Rodzinnego w Sopocie w latach 2015 – 2017, 16 dzieci wróciło do rodzin biologicznych. 5 dzieci, których sytuacja prawna została uregulowana umieszczono w rodzinach adopcyjnych.

Tabela nr 8 : Liczba dzieci, które zostały umieszczone w pieczy zastępczej po raz pierwszy w latach 2015 – 2017

TYP PIECZY ZASTĘPCZEJ	LICZBA DZIECI UMIESZCZONYCH (w danym roku)		
	2015	2016	2017
Rodziny zastępcze	5	11	6
Placówka opiekuńczo – wychowawcza	2	1	1
OGÓŁEM	7	12	7

Coroczny limit zawodowych rodzin zastępczych.

Tabela nr 9: Limit rodzin zastępczych zawodowych na lata 2018 – 2020

ROK	2018	2019	2020
Liczba zawodowych rodzin zastępczych	11	11	12

Ze względu na konieczność posiadania przez rodzinę zastępczą 3 letniego stażu, utworzenie nowej rodziny zastępczej zawodowej planuje się w 2020 r.

2. Zasoby i zagrożenia rodzinnej pieczy zastępczej

1) Zasoby rodzinnej pieczy zastępczej:

- a) Zmniejszenie liczby dzieci umieszczanych w instytucjonalnej pieczy zastępczej na rzecz rodzinnych form opieki nad dzieckiem.

- b) Stałe specjalistyczne wsparcie dla rodzin zastępczych i dzieci (pedagogiczne, psychologiczne, prawne) oraz podnoszenie standardów pracy z dzieckiem i rodziną.
- c) Profesjonalna kadra pracująca z rodzinami zastępczymi i dziećmi systematycznie podnosząca swoje kwalifikacje, poprzez udział w specjalistycznych szkoleniach i superwizjach, posiadająca uprawnienia trenerów do prowadzenia szkoleń.
- d) Liczba zatrudnionych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej zgodna z wymogami ustawy, zapewniająca opiekę każdej rodzinie zastępczej, tj. do 15 rodzin przypadających na jednego koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.
- e) Udzielanie pomocy fakultatywnej rodzinom zastępczym, wykraczającej poza standardowe wsparcie dzięki odpowiednim środkom finansowym, zabezpieczonym w budżecie na realizację zadań ustawowych (świadczenie na pokrycie kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka, dofinansowanie do wypoczynku dziecka, dofinansowanie do utrzymania lokalu mieszkalnego, świadczenie na pokrycie kosztów związanych z remontem).
- f) Wsparcie usamodzielnianych wychowanków opuszczających pieczę zastępczą w postaci zapewnienia miejsca w mieszkaniu chronionym.
- g) Zasoby mieszkaniowe Sopotu zapewniające uzyskanie mieszkań socjalnych dla oczekujących na nie wychowanków pieczy zastępczej.
- h) Odrębny wykaz oczekujących wychowanków pieczy zastępczej na lokal socjalny w Wydziale Lokalowym Urzędu Miasta Sopotu.
- i) Zapewnienie kobietom w ciąży i młodym matkom, będącym w procesie usamodzielnienia zajęć psychoedukacyjnych.
- j) Korzystanie z finansowego wsparcia ze źródeł zewnętrznych, np. MRPiPS oraz sponsorów, na realizację dodatkowych form wsparcia rodziny i dziecka.

2) Zagrożenia dla realizacji zadań rodzinnej pieczy zastępczej:

- a) Zmniejszająca się na przestrzeni lat liczba osób chętnych do podjęcia funkcji rodziny zastępczej, wynikająca ze specyfiki mieszkańców Sopotu, powodująca trudności w pozyskiwaniu nowych kandydatów z Sopotu.
- b) Negatywny wizerunek rodzin zastępczych przedstawiany w mediach.
- c) Przedłużający się pobyt dzieci w pieczy zastępczej z uwagi na przewlekłość postępowań sądowych, regulujących sytuację prawną dziecka, co w efekcie powoduje „blokowanie” miejsc w pieczy oraz uniemożliwia umieszczenie dziecka w docelowym środowisku wychowawczym.
- d) Niepełna oferta dla młodzieży funkcjonującej na granicy demoralizacji, zagrożonej niedostosowaniem społecznym, z problemami wychowawczymi.

- e) Trudne warunki lokalowe w MOPS w Sopocie do pracy z rodziną i dzieckiem – brak odpowiedniej sali do organizowania spotkań dzieci z rodzicami biologicznymi, do przeprowadzania badań psychologicznych i organizowania zespołów.

3. Cele programu rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej

Cel główny:

Zapewnienie dzieciom czasowej opieki i wychowania w rodzinnej pieczy zastępczej w przypadkach niemożności sprawowania opieki przez rodziców.

Cel szczegółowy 1:
Organizacja systemu rodzinnej pieczy zastępczej poprzez pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie kandydatów na rodziny zastępcze

Kierunki działań / Sposoby realizacji	Podmiot realizujący	Wskaźnik
<p>Promowanie idei rodzicielstwa zastępczego. Zamieszczanie informacji propagujących rodzicielstwo zastępcze w lokalnych mediach, organizowanie akcji informacyjnych (ogłoszenia w prasie, słupy informacyjne, całoroczny baner przy głównej ulicy miasta, plakaty, informatory, happeningi). Prowadzenie strony internetowej.</p>	<p>Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sopocie.</p>	<p>Liczba publikacji prasowych, internetowych, przekazy radiowe, telewizyjne, wydarzenia.</p>

<p>Zwiększenie liczby rodzin zastępczych zawodowych. Pozyskiwanie kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych. Nabór niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych: - kwalifikacja wstępna; - analiza sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej kandydatów na rodziców zastępczych - diagnozowanie kandydatów; - szkolenie; - wydanie zaświadczenia kwalifikacyjnego.</p>	<p>Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sopocie.</p>	<p>Liczba kontaktujących się z MOPS w Sopocie kandydatów zainteresowanych rodzicielstwem zastępczym.</p> <p>Liczba przeprowadzonych procedur kwalifikacyjnych. Liczba osób zakwalifikowanych do szkolenia.</p> <p>Liczba wydanych zaświadczeń kwalifikacyjnych. Liczba nowych rodzin zastępczych spokrewnionych, niezawodowych i zawodowych.</p>
<p>Zapewnienie dzieciom pozbawionym opieki rodziców, rodzinnych form pieczy zastępczej. Tworzenie nowych miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej.</p>	<p>Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sopocie.</p>	<p>Liczba wolnych miejsc w zawodowych rodzinach zastępczych. Odsetek dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej w stosunku do wszystkich dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.</p>
<p>Budowanie motywacji rodzin zastępczych m. in. przyznawanie rodzinom zastępczym spokrewnionym, niezawodowym i zawodowym świadczeń fakultatywnych, gratyfikacja finansowa rodzin zawodowych z długoletnim stażem, uroczyste obchody Święta Rodzicielstwa Zastępczego. Wynagrodzenie adekwatne do pełnionej funkcji.</p>	<p>Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sopocie.</p>	<p>Liczba i rodzaj przyznanych rodzinom zastępczym spokrewnionym, niezawodowym i zawodowym świadczeń fakultatywnych. Czasookres pełnienia funkcji rodziny zastępczej.</p>

Cel szczegółowy 2: Profesjonalizacja i wspieranie rodzin zastępczych w pełnieniu funkcji opiekuńczo wychowawczych		
Kierunki działań / Sposoby realizacji	Podmiot realizujący	Wskaźnik
Utrzymanie adekwatnej ilości rodzin zastępczych , przypadających na jednego koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, tj. nie więcej niż 15 rodzin. Zapewnienie odpowiedniej do potrzeb liczby specjalistów: koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, psychologów, pedagogów, prawników.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sopocie.	Liczba rodzin zastępczych, objętych wsparciem koordynatora, psychologa, pedagoga, prawnika.
Ocena funkcjonowania rodzin zastępczych.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sopocie.	Liczba przeprowadzonych ocen rodzin zastępczych.
Profesjonalizacja rodzin zastępczych. Podnoszenie poziomu wiedzy i umiejętności osób pełniących funkcję rodziny zastępczej. Organizowanie specjalistycznych szkoleń, mających na celu podniesienie ich kompetencji opiekuńczo-wychowawczych. Dostarczanie wiedzy i umiejętności w zakresie opieki i wychowania.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sopocie.	Liczba przeprowadzonych szkoleń dla rodzin zastępczych, liczba osób, które wzięły udział w szkoleniu. Wzrost poziomu wiedzy i umiejętności osób pełniących funkcję rodzin zastępczych.
Udzielanie wsparcia i poradnictwa specjalistycznego.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sopocie.	Liczba osób korzystających z poradnictwa pedagogicznego, psychologicznego i prawnego.
Zatrudnianie osób do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarczych w zawodowych rodzinach zastępczych (w których umieszczono więcej niż troje dzieci).	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sopocie.	Liczba zatrudnionych osób.
Organizowanie i prowadzenie grup wsparcia dla rodzin zastępczych.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sopocie.	Liczba uczestników grup wsparcia. Liczba rodzin zastępczych, które uczestniczyły w grupach wsparcia.
Organizowanie pomocy wolontariuszy.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sopocie.	Liczba rodzin objętych pomocą wolontariuszy.

Zatrudnianie rodzin pomocowych dla rodziny korzystających z wypoczynku.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sopocie.	Liczba zatrudnionych rodzin pomocowych.
Organizowanie supervizji dla rodzin zastępczych zawodowych.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sopocie.	Liczba rodzin zastępczych biorących udział w supervizji.

Cel szczegółowy 3: Zapewnienie dzieciom przebywającym w rodzinnej pieczy zastępczej wsparcia i pomocy w postaci stabilnego i bezpiecznego środowiska wychowawczego		
Kierunki działań / Sposoby realizacji	Podmiot realizujący	Wskaźnik
Zapewnienie pomocy dzieciom przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Przygotowanie i realizacja planu pomocy dziecku we współpracy ze specjalistami.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sopocie	Liczba dzieci objętych wsparciem koordynatorów. Liczba stworzonych planów pomocy dziecku. Liczba dokonanych okresowych ocen sytuacji dziecka.
Zapewnianie dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sopocie	Liczba dzieci objętych wsparciem psychologów i innych specjalistów. Liczba porad psychologicznych.
Stworzenie dzieciom warunków do kontaktów z rodzicami biologicznymi.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sopocie	Liczba dzieci utrzymujących kontakt z rodzicami biologicznymi.
Organizowanie pomocy wolontariuszy.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sopocie	Liczba dzieci korzystających z pomocy wolontariuszy.
Wskazywanie alternatywnych form spędzania wolnego czasu. Dofinansowanie do wypoczynku dzieci poza miejscem zamieszkania. Organizowanie czasu wolnego.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sopocie, organizacje pozarządowe	Liczba dzieci korzystających z zorganizowanego wypoczynku i zorganizowanych zajęć.

4. Planowany budżet programu rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej.

Lp.	ROZDZIAŁ	LATA		
		2018	2019	2020
	Rozdział 85508			
1.	§3110 – świadczenia społeczne m.in.: pomoc comiesięczna, usamodzielnienia, pomoc fakultatywna	723 000,-	730 000,-	739 000,-
2.	§3110, 4210 – dodatek wychowawczy 500+ oraz 1% od dodatku	269 670,-	274 000,-	276 000,-
2.	§2900 – świadczenia społeczne (inne powiaty)jw.	179 000,-	182 000,-	184 000,-
3.	§4170, 4110, 4120 – koszty wynagrodzenia + koszty pracodawcy zawodowych rodzin zastępczych.	480 000,-	482 000,-	486 000,-
4.	§4300 – zakup usług pozostałych, szkolenie rodzin zastępczych, promocja rodzicielstwa zastępczego	19 000,-	20 000,-	20 000,-
Ogółem	Rozdział 85508	1 670 670,-	1 688 000,-	1 705 000,-
	Rozdział 85510			
1.	§3110 - świadczenia społeczne, m.in. kontynuacja nauki, usamodzielnienia dla wychowanków placówek.	51 000,-	53 000,-	55 000,-
2.	§2320 – zakup usług na terenie innych powiatów	10 500,-	10 500,-	10 500,-
Ogółem	Rozdział 85510	61 500,-	63 500,-	65 500,-

Program będzie finansowany ze środków własnych z budżetu Miasta Sopotu. Przewiduje się również wzorem lat ubiegłych aplikowanie o środki ze źródeł zewnętrznych m.in. MRPiPS.

V. Rozwój instytucjonalnej pieczy zastępczej na lata 2018 – 2020

1. Instytucjonalna piecza zastępcza

Na terenie Sopotu funkcjonuje jedna placówka opiekuńczo - wychowawcza Dom Dziecka „Na Wzgórzu” przy ul. 23 Marca 16 (DDz) wraz z Filią przy ul. Kościuszki 52/3. Dom Dziecka „Na Wzgórzu” jest całodobową placówką opiekuńczo-wychowawczą typu socjalizacyjnego z miejscami interwencyjnymi.

Placówka realizuje zadania instytucjonalnej pieczy zastępczej:

- zaspokaja wychowankom niezbędne potrzeby, w szczególności bytowe, rozwojowe, emocjonalne, społeczne i religijne;
- przygotowuje oraz współrealizuje plan pomocy dziecku;
- w bezpiecznych warunkach umożliwia społecznie akceptowalny kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba że sąd postanowi inaczej;
- podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny, znalezienia rodziny przysposabiającej lub umieszczenia w rodzinnych formach pieczy zastępczej, a w przypadku braku możliwości przysposobienia dziecka – opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym;
- zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych;
- obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi;
- zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych w ramach NFZ;
- zapewnienie osobom pracującym z wychowankami prawa do korzystania z poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego.

Dom Dziecka „Na Wzgórzu” posiada 30 miejsc, w tym:

- 20 miejsc socjalizacyjnych przy ul. 23 Marca 16,
- 8 miejsc socjalizacyjnych w Filii przy ul. Kościuszki 52/3,
- 2 miejsca interwencyjne przy ul. 23 Marca 16.

Tabela nr 10: Liczba dzieci w placówce opiekuńczo-wychowawczej – Domu Dziecka „Na Wzgórzu” w latach 2015 – 2017

Rok	2015	2016	2017
Liczba dzieci	24	30	25

Tabela nr 11: Liczba dzieci, które opuściły z instytucjonalną pieczę zastępczą, w latach 2015 -2017

Odeszły do:	2015	2016	2017
Rodziny biologicznej	0	3	1
Adopcji	0	0	0
OGÓŁEM	0	3	1

2. Zasoby i zagrożenia instytucjonalnej pieczy zastępczej

1) Zasoby instytucjonalnej pieczy zastępczej - Dom Dziecka „Na Wzgórzu” :

- a) **Wysoko wykwalifikowana kadra** - wszyscy pracownicy placówki posiadają wykształcenie wyższe kierunkowe i spełniają szczegółowe wymogi dotyczące pracowników zatrudnionych w placówkach. W zasobach kadrowych placówki oprócz wychowawców jest również psycholog.
- b) **Superwizje tematyczne kadry** - pracownicy placówki uczestniczą w superwizjach, w czasie których analizowane są doświadczane problemy w relacji z wychowankami, metody pracy z grupą, jak również praca własna kadry.
- c) **Stały rozwój merytoryczny kadry** - pracownicy placówki uczestniczą w szkoleniach organizowanych zarówno na terenie placówki, jak i w specjalistycznych konferencjach. Kadra dokształca się również na studiach podyplomowych. Pracownicy posiadają wiedzę i kompetencje w zakresie: coachingu, kinezylogii edukacyjnej, pomocy osobom wykorzystywanym seksualnie, pomocy psychotramatologicznej, działań profilaktycznych, Porozumienia Bez Przemocy.
- d) **Podnoszenie standardów pracy z dzieckiem i rodziną** - systematycznie weryfikowane są metody pracy z dzieckiem i wybierane te, które charakteryzują się największą skutecznością.
- e) **Zindywidualizowana praca z dzieckiem i jego rodziną naturalną** - nowe metody pracy ukierunkowane na pracę dostosowaną do sytuacji i potrzeb każdego dziecka i jego rodziny naturalnej. Kadra pracuje metodą zespołowego diagnozowania dziecka wraz z rodziną oraz pracy skoncentrowanej na rozwiązaniach i motywacji. Od kilku lat z wychowankami pracuje się metodą tutoringów rozwojowo – wychowawczego.
- f) **Likwidowanie minimalizmu edukacyjnego** – wychowankowie objęci są intensywnymi działaniami wspierającymi ich osiągnięcia edukacyjne.
- g) **Lokalizacja placówki** - wychowankowie Domu Dziecka „Na Wzgórzu” mają możliwość korzystania z różnorodnej oferty edukacyjnej i kulturalnej na terenie Trójmiasta. Placówka posiada rozległe tereny zielone wykorzystywane do aktywnego spędzania wolnego czasu przez wychowanków
- h) **Zapewnianie wypoczynku letniego i zimowego** - dzieci korzystają rokrocznie ze zorganizowanego wypoczynku, mając tym samym okazję do spędzenia czasu wolnego poza

placówką i zawierania nowych znajomości. W ramach wyjazdów wakacyjnych wychowankowie wyjeżdżają w miejsca które pozwalają rozwijać ich zainteresowania: warsztaty teatralne, obozy tenisa ziemnego, obozy piłki nożnej, obozy żeglarskie, obozy jeździeckie.

- i) **Profilaktyka zdrowia i prewencja zdrowotna wychowanków** - w ramach działań placówki prowadzona jest szeroko zakrojona profilaktyka zdrowia oraz prewencja mająca na celu podjęcie działań przywracających zdrowie podopiecznych, a tam gdzie nie ma takiej możliwości - zahamowanie postępu choroby i ograniczenie powikłań związanych z chorobą.
- j) **Ugruntowana współpraca z instytucjami zajmującymi się wsparciem dziecka i rodziny** - szkoły, sądy, ośrodki adopcyjne, policja - dotychczasowa kooperacja pozwoliła na stworzenie spójnego systemu interwencji i wspierania dziecka i rodziny.
- k) **Miejsca interwencyjne** - placówka posiada dwa miejsca interwencyjne, zabezpieczające potrzeby dziecka znajdującego się w nagłej sytuacji kryzysowej.
- l) **Współpraca z organizacjami pozarządowymi.**

2) **Zagrożenia dla realizacji zadań instytucjonalnej pieczy zastępczej:**

- a) **Specyfika pracy z dzieckiem z rodziny dysfunkcyjnej** - wielopokoleniowe problemy, w jakich wyrastało dziecko utrudnia znacznie jego socjalizację i adaptację do warunków domu dziecka. Część dzieci, które trafiają do Domu Dziecka „Na Wzgórzu” jest zdemoralizowana i prezentuje postawę skrajnie roszczeniową, co w znacznym stopniu utrudnia pracę i prowadzi do poczucia bezsilności. Proces wspierania wychowanka w osiągnięciu pozytywnych zmian jest żmudny i wymaga zastosowania specjalistycznej wiedzy. Występuje podwyższone ryzyko zachorowalności na infekcje wirusowe, świerzbowiec, wszawicę oraz inne choroby, na które cierpią wychowankowie.
- b) **Negatywny wizerunek domów dziecka w mediach** – wizerunek ten wpływa na sposób postrzegania przez społeczeństwo zarówno kadry domu dziecka, jak również wychowanków. W rzeczywistości pracownicy domu dziecka to osoby zaangażowane w wychowanie i pomoc swoim podopiecznym, niejednokrotnie rezygnując z prywatnego czasu wolnego. Ponadto narosłe wokół domu dziecka mity powodują brak społecznego zrozumienia rzeczywistych potrzeb przebywających w nim dzieci, jak i specyfiki pracy kadry.
- c) **Wypalenie zawodowe** – Z uwagi na specyficzny charakter pracy, występuje ryzyko wypalenia zawodowego, związane z zawodami pomocowymi.

3. Cele i rezultaty programu rozwoju instytucjonalnej pieczy zastępczej na lata 2018 – 2020

Cel główny:

Zapewnienie dzieciom czasowej opieki i wychowania w instytucjonalnej pieczy zastępczej w przypadkach niemożności sprawowania opieki przez rodziców.

Cel 1		
Osiągnięcie standardów pobytu dzieci w placówce: - liczba miejsc w jednej placówce nie więcej niż 14, - zabezpieczenie miejsc socjalizacyjnych dla sopockich dzieci.		
Kierunki działań / Sposób realizacji	Podmiot realizujący	Wskaźniki
1. Utrzymanie w placówce standardów opiekuńczo-wychowawczych zgodnych z obowiązującymi przepisami. 2. Do 2020 r powstanie nowego mieszkania przy Al. Niepodległości 652-654 dla 8 wychowanków 3. Dostosowanie obecnej placówki przy ul. 23 Marca 16 do standardu 14 miejsc. 4. Zabezpieczenie miejsc socjalizacyjnych dla sopockich dzieci. 5. Kierowanie do placówki dzieci powyżej 10 r.ż. 1) Przebudowa placówki przy ul. 23 Marca 16 2) Zgłaszanie dzieci z uregulowaną sytuacją prawną do ośrodka adopcyjnego. 3) Przyjmowanie do placówki dzieci poniżej 10 r.ż. jedynie w uzasadnionych przypadkach.	Dom Dziecka „Na Wzgórzu”	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba wychowanków w DDz w ruchu ciągłym. ▪ Liczba wychowanków na koniec okresu sprawozdawczego. ▪ Liczba wychowanków poniżej 10 roku życia oraz przyczyna umieszczenia dziecka w instytucjonalnej pieczy zastępczej. ▪ Przebudowa placówki przy ul. 23 Marca 16 (termomodernizacja) ▪ Powstanie nowej placówki opiekuńczo – wychowawczej na 8 miejsc. ▪ Przystosowanie placówki do standardu do 14 miejsc.
Cel 2		
Utrzymanie wysokiego standardu świadczonych usług opiekuńczo – wychowawczych oraz działań wspierających rozwój wychowanków w placówce opiekuńczo – wychowawczej.		
Kierunki działań / Sposób realizacji	Podmiot realizujący	Wskaźniki
1. Wsparcie wychowanków i psychologów i pedagogów. 2. Zapewnienie wychowankom	Dom Dziecka „Na Wzgórzu”	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba i rodzaj działań psychologa / ocena wpływ działań na wychowanków ▪ Liczba i rodzaj działań oraz

<p>wypoczynku letniego i zimowego.</p> <p>3. Organizacja inicjatyw wspierających rozwój psycho-społecznych wychowanków.</p> <p>1) Zajęcia wychowanków z psychologiem.</p> <p>2) Organizacja wychowankom wypoczynku letniego i zimowego.</p> <p>3) Organizacja warsztatów i spotkań ze specjalistami wspierających rozwój psycho-społeczny.</p> <p>4) Realizacja projektów wspierających rozwój wychowanków.</p>		<p>metodyka oddziaływań wychowawczych.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba i rodzaj wyjazdów / inicjatyw wakacyjno-feryjnych. ▪ Liczba i problematyka projektów/warsztatów/spotkań realizowanych w Domu Dziecka „Na Wzgórzu” w Sopocie wspierających rozwój psychofizyczny wychowanków.
<p>Cel 3 Zapobieganie wypaleniu zawodowemu, poprzez udzielanie profesjonalnego wsparcia osobom pracującym w systemie instytucjonalnej pieczy zastępczej.</p>		
<p>Kierunki działań / Sposób realizacji</p>	<p>Podmiot realizujący</p>	<p>Wskaźniki</p>
<p>1. Stałe zwiększanie kompetencji merytorycznej kadry placówki.</p> <p>2. Skuteczne reagowanie na pojawiające się kryzysy wśród kadry.</p> <p>3. Ograniczenie negatywnych skutków pracy w trudnych warunkach.</p> <p>Organizacja szkoleń wg potrzeb kadry</p>	<p>Dom Dziecka „Na Wzgórzu”</p>	<p>Liczba i problematyka szkoleń / superwizji / warsztatów , którymi została objęta kadra Domu Dziecka „Na Wzgórzu” w Sopocie.</p>

4. Planowany budżet programu rozwoju instytucjonalnej pieczy zastępczej

	2018	2019	2020
Funkcjonowanie Domu Dziecka „Na Wzgórzu”	2 140 515,00 zł	2 000 000,00 zł*	1 950 000,00 zł*

*obniżenie kosztów funkcjonowania Domu Dziecka „Na Wzgórzu” po przeprowadzeniu termomodernizacji

VI. Usamodzielnianie wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej

Osoby, które osiągnęły pełnoletniość w rodzinie zastępczej oraz osoby pełnoletnie opuszczające placówkę opiekuńczo-wychowawczą zostają objęte pomocą mającą na celu ich życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem.

Tabela nr 12: Pełnoletni wychowankowie pieczy zastępczej korzystający pomocy MOPS w Sopocie w latach 2015 - 2017

TYP POMOCY	LICZBA PEŁNOLETNICH WYCHOWANKÓW		
	2015	2016	2017
Kontynuowanie nauki	31	33	33
Usamodzielnienie	3	7	9
Zagospodarowanie	5	5	6
Pobyty w mieszkaniu chronionym	3	6	5
Dopłata do wynajmu pokoju	5	5	4
Pozyskanie mieszkań socjalnych z zasobów Gminy Miasta Sopotu	2	1	6

Usamodzielniający się wychowanek może korzystać z kilku form pomocy.

W 2017 r. w procesie usamodzielniania było 38 wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej, którzy korzystali z różnych form pomocy (Tabela nr 12). W 2017 r. proces usamodzielniania zakończyło 3 wychowanków pieczy zastępczej. W 2017 r. pozostało 12 osób pełnoletnich, które zadeklarowały chęć dalszego pobytu w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo-wychowawczej i nie weszły w proces usamodzielniania.

Cel: Wspieranie procesu usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej		
Kierunki działań / Sposoby realizacji	Podmiot realizujący	Wskaźnik/miernik
Realizacja Indywidualnych Programów Usamodzielniania.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sopocie.	Liczba realizowanych indywidualnych programów usamodzielniania. Liczba i rodzaj podjętych interwencji (m. in. rozmowy z wychowawcami, szkolnym i pedagogami, pomoc w pozyskaniu mieszkania chronionego, socjalnego).

Udzielanie wsparcia i świadczenie pracy socjalnej przez specjalistę pracy socjalnej.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sopocie.	Liczba osób objętych wsparciem specjalistycznym (psychologicznym, pedagogicznym, prawnym). Liczba osób usamodzielnianych objętych pracą socjalną. Liczba i rodzaj podjętych interwencji. Liczba osób usamodzielnianych, których sytuacja życiowa uległa poprawie w związku z udzielonym wsparciem.
Udzielanie pomocy psychologicznej (poradnictwo, spotkania terapeutyczne) oraz prawnej.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sopocie.	Liczba osób korzystających z pomocy psychologicznej i prawnej. Ilość porad psychologicznych i prawnych. Ilość spotkań terapeutycznych.
Zindywidualizowane wsparcie psychoedukacyjne, skierowane do wychowanków pieczy zastępczej.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sopocie.	Liczba wychowanków korzystających ze wsparcia. Liczba spotkań wychowanka z pracownikiem socjalnym i psychologiem.
Prowadzenie mieszkania chronionego dla usamodzielnianych wychowanków, pomoc w wynajęciu mieszkania. Pozyskanie mieszkań socjalnych.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sopocie.	Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie pobytu w mieszkaniu chronionym lub pomocy w wynajęciu mieszkania. Ilość pozyskanych mieszkań w stosunku do liczby oczekujących.
Pomoc w nabywaniu umiejętności wejścia na rynek pracy.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej przy współpracy z Caritas Archidiecezji Gdańskiej	Liczba osób.

VII. Monitoring i ewaluacja programu

Za realizację Programu odpowiada Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sopocie. Monitoring będzie prowadzony w celu zbierania i analizowania danych dotyczących zrealizowanych zadań w ramach przedmiotowego Programu, we współpracy z Domem Dziecka „Na Wzgórzu” oraz z podmiotami zaangażowanymi w jego realizację.

Do realizacji działań związanych z monitoringiem oraz ewaluacją zostanie powołany zespół ds. monitoringu, w skład którego wejdzie: pracownik Działu Pracy Socjalnej Sekcji ds. Rodzin, Działu

Pieczy Zastępczej, Działu Strategii i Rozwoju oraz Domu Dziecka „Na Wzgórzu”. Zespół będzie spotykał się dwa razy do roku, celem opracowania narzędzi niezbędnych do prowadzenia monitoringu, zbierania oraz opracowania danych umożliwiających ocenę stopnia osiągnięcia rezultatów, aktualną diagnozę problemów i weryfikację założonych celów. Ponadto zespół zajmie się również ewaluacją Programu, mającą na celu weryfikację skuteczności oraz efektywności działań realizowanych w ramach Programu.

Po każdym roku realizacji Programu zostanie sporządzone „Sprawozdanie z realizacji Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej w Sopocie na lata 2018 – 2020”, zawierające zestawienie osiągniętych wskaźników, wniosków z realizacji Programu za dany rok oraz ocenę skuteczności działań. Sprawozdanie każdorazowo zostanie przedstawione Prezydentowi Miasta Sopotu, a w dalszej kolejności Radzie Miasta Sopotu.

VIII. Podsumowanie

Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej w Sopocie na lata 2018-2020 zawiera najważniejsze cele i kierunki działań, podejmowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sopocie oraz Dom Dziecka Na „Wzgórzu”. Przyświecającą ideą jest przekonanie, iż to rodzina w pełni gwarantuje właściwy rozwój człowieka. Dlatego szczególnie ważne staje się wspieranie niewydolnych rodzin znajdujących się w kryzysie. Wsparcie to powinni być adresowane do całej rodziny poprzez wprowadzenie asystenta rodziny oraz wsparcie specjalistów. Rodziny powinny mieć możliwość podnoszenia swoich kompetencji wychowawczych. Nowym elementem w okresie planowanych działań jest organizacja środowiska lokalnego, a szczególnie praca środowiskowa. W tym celu należy wprowadzić w MOPS animatora środowiska lokalnego.

W sytuacjach kiedy rodzina nie wywiązuje się ze swoich obowiązków, należy zapewnić dziecku najbardziej dla niego przyjazne środowisko w rodzinie zastępczej. Ważne jest zatem dążenie do rozwoju systemu pieczy zastępczej poprzez pozyskiwanie kandydatów na rodziny zastępcze. System instytucjonalnej pieczy zastępczej należy stopniowo przekształcać w taki sposób aby dzieci wychowywały się w małych grupach do 14 osób, w których pozytywne warunki i „rodzinna” atmosfera gwarantowałyby przebywającym w nich dzieciom zaspokojenie potrzeb emocjonalnych, społecznych i poznawczych. Rodziny, których dzieci są w pieczy zastępczej obejmowane będą opieką asystenta rodziny w celu przygotowania rodziny do powrotu dziecka z pieczy zastępczej. Należy dążyć aby występował rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej, a w instytucjonalnej pieczy zastępczej stwarzać warunki dostosowane do potrzeb umieszczonych w nich dzieci.

Niniejszy Program opracowany został w celu realizacji powyższych zadań.